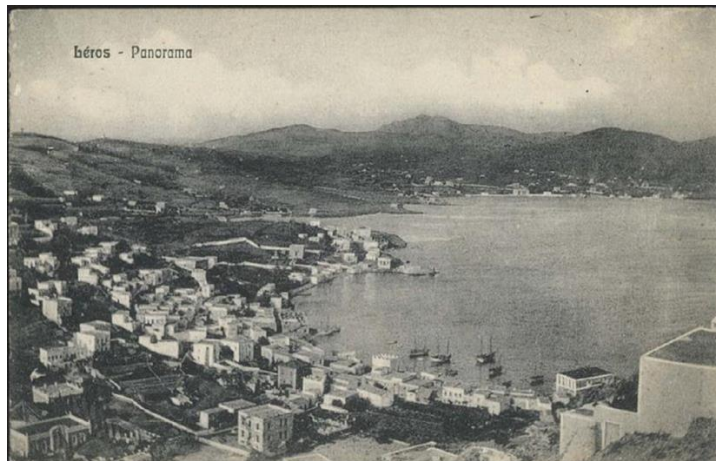

Δωδεκανήσιοι Ευεργέτες ή Ευεργέτες των Δωδεκανήσ(ι)ων

(Λέρος-Πάτμος)

Λέρος

Η Αγία Μαρίνα το 1920 περίπου. Το Νικολαΐδειο φαίνεται κάτω αριστερά.

Συνεχίζοντας την περιήγησή μας στα νησιά των Δωδεκανήσων γνωρίζοντας τους ευεργέτες τους, σήμερα θα σταθούμε στην Λέρο και την Πάτμο.

Στους νεότερους χρόνους η Λέρος ανέδειξε διάσημους ιεράρχες, όπως:

Ο Γεννάδιος Μητροπολίτης Χίου και αργότερα Ηρακλείας (1698-1720), Γεράσιμος Μητροπολίτης επίσης Ηρακλείας, διαδεχόμενος τον προηγούμενο του οποίου ήταν ανιψιός στα 1720, Μεθόδιος ανιψιός του προηγούμενου Γεράσιμου που τον διαδέχθηκε στο θρόνο της Ηρακλείας το 1761, Γεράσιμος τον Γ', Πατριάρχη Αλεξανδρείας, Μακάριος που εκλέχθηκε το 1821 Μητροπολίτης Δράμας και φυλακίστηκε μαζί με τον Πατριάρχη Γρηγόριο Ε' κλπ.

Η Λέρος ανέδειξε μεγάλους όχι μόνο σε τοπικό αλλά και σε εθνικό επίπεδο ευεργέτες, όπως οι Βασίλειος Νικολαΐδης, Παρίσης Μπελέννης, Νικόλαος Τραγαδάς, Παναγιώτης Τράκκας, Θεολόγος Μαρκόπουλος, Νικήτας Ρούσσος, Θεόδωρος Μαλαχίας, κλπ. Αυτοί ανέγειραν δημόσια και δημοτικά κτίρια, εκκλησίες, Μητροπολιτικό Μέγαρο, αγορά και άλλα κοινωφελή ιδρύματα

Από αυτούς οι Νικόλαος Τραγαδάς και Παρίσης Μπελέννης υπήρξαν και εθνικοί ευεργέτες. Ο πρώτος προσέφερε χρήματα για εθνικούς και κοινωφελείς σκοπούς της ελληνικής κοινότητας Καΐρου, ενώ ο δεύτερος που υπήρξε και πρόεδρος της ελληνικής κοινότητας Καΐρου επί πολλά χρόνια την ευεργέτησε πολλαπλά. Με δικά του έξοδα ανεγέρθη στην Αθήνα το Μπελλένειο σκοπευτήριο και στην Λέρο το Μπελλένειο Γυμνάσιο

Κατά τον 20^ο αιώνα η Λέρος ανέδειξε σπουδαίους άνδρες όπως ο Νικόλαος Καραγιαννόπουλος φιλόλογος και συγγραφέας που τιμήθηκε από τον βασιλιά Γεώργιο Β΄ με τον Ταξιάρχη του Σωτήρος, ο Ιωάννης Πιζάνης επίσης διακεκριμένος φιλόλογος και συγγραφέας που διεύθυνε για 30 χρόνια τα ελληνικά εκπαιδευτήρια της Αλεξάνδρειας, τον Γεώργιο Ρούσσο (Λέρος 1868- Αλεξάνδρεια 1947), διαπρεπή νομομαθή, αρμοστή της Ελλάδας στην Κων/λη, πρεσβευτή στην Ουάσινγκτον (1919-1920), υπουργό των εξωτερικών και πρόεδρο της Ελληνικής κυβέρνησεως (1924) και Αντιπρόεδρο της στο Κάιρο (1942).

Η Ελλάδα τον είχε αναδείξει σε ανώτατα αξιώματα, από την εποχή του Βενιζέλου μέχρι και τα χρόνια μετά τον Β΄ π.π. Του εμπιστεύτηκε την Αντιπροεδρία της Κυβέρνησης, το Υπουργείο Εξωτερικών, ενώ τον έχρισε αντιπρόσωπο σε διεθνή συνέδρια και υψίστης σημασίας διπλωματικές αποστολές. Πιο συγκεκριμένα : Το 1917 υπηρέτησε ως πρεσβευτής της Ελλάδος στην Ουάσινγκτον, θέση την οποία κατέλαβε και το 1920. Για πολύ μικρό διάστημα δε, είχε διορισθεί το 1920 Υπατος Αρμοστής της Ελλάδας στην Κωνσταντινούπολη. Το 1923 εξελέγη βουλευτής Αθηνών και βρέθηκε στην ηγεσία του Υπουργείου Εξωτερικών στις κυβερνήσεις Ελευθερίου Βενιζέλου (11/01/1924 – 6/02/1924), Αλέξανδρου Παπαναστασίου (31/03/1924 – 14/06/1924), Θεμιστοκλή Σοφούλη (24/7/1924 – 1/10/1924), αναλαμβάνοντας προσωρινά στις 17/8/1924 την προεδρία του υπουργικού συμβουλίου, και Ανδρέα Μιχαλακόπουλου – στην οποία για ένα μήνα είχε και το χαρτοφυλάκιο του Υπουργείου Ναυτικών – από τις 7/10/1924 έως τις 21/01/1925, οπότε παραιτήθηκε και επέστρεψε στην Αίγυπτο. Τον Ιανουάριο του 1924 είχε προταθεί από τον Ελευθέριο Βενιζέλο ως επικεφαλής για το σχηματισμό κυβέρνησης και για να τον επιβάλει ως διάδοχό του στην ηγεσία του κόμματος των Φιλελευθέρων. Ο Ρούσσος είχε δημοσιεύσει πολλές πολιτικές και νομικές πραγματείες. Πέθανε από καρδιακή πάθηση στο Κοτσίκειο Νοσοκομείο Αλεξάνδρειας την 1/1/1947.

Ο Παρίσης Μπελένης γεννήθηκε το 1871 από φτωχική οικογένεια. Νέος έφυγε για το Κάιρο της Αιγύπτου, όπου ήδη είχε σχηματισθεί σημαντική Λεριακή κοινότητα. Με σκληρό αγώνα και προσπάθειες κατάφερε να διακριθεί και να δημιουργήσει σημαντική περιουσία. Διετέλεσε χρόνια πρόεδρος της Ελληνικής κοινότητας Καΐρου και στήριξε οικονομικώς πλήθος κοινωνικών έργων. Το 1925-26 κτίζει στην παραλία των Αλιντων

την παραθεριστική του κατοικία σε μορφή πύργου. Μία κατασκευή που έχει χαρακτηριστεί έργο τέχνης και διατηρητέα από το υπουργείο πολιτισμού. Σήμερα ο πύργος έχει περιέλθει στον Δήμο, είναι επισκέψιμος και έχει μετατραπεί σε μουσείο. Δύο χρόνια πριν πεθάνει, κτίζει το 1955-1956 το Μπέλλενειον Γυμνάσιον στην Αγία Μαρίνα, το οποίο μέχρι και σήμερα λειτουργεί σαν ένα από τα δύο γυμνάσια του νησιού.

Ο Παρίσης Μπελλένης.

Γεωγραφικά το νησί έχει περίμετρο 36 ναυτικά μίλια και άριστο κλίμα. Έχει 6 θαυμάσιους φυσικούς όρμους και λιμάνια που μπορούν να φιλοξενήσουν ολόκληρους στόλους. Λόγω της θέσης της έχει μεγάλη γεωπολιτική σημασία.

Από την εποχή του Βυζαντίου, η Λέρος ήταν έδρα Επαρχίας, η οποία συντομογραφικά ονομαζόταν «Λεροκάλυμνος». Στα τελευταία Βυζαντινά χρόνια, η νήσος ονομαζόταν τότε «Λέρος» ή «Λέρνη», εξ ου και η οικεία επισκοπή Λέρνης, της οποίας έδρα υπήρξε η Λέρος, από την εποχή που συγκροτήθηκε το 553 μχ. στην Ε΄ Οικουμενική Σύνοδο στην Κων/λη.

Όσο αφορά την οικονομική κατάσταση της νήσου από παλιά ανθούσε η ναυτιλία. Οι εφοπλιστές της Λέρου είχαν πάνω από 30 τριίστια ιστιοφόρα με πάνω από 1000 τόνους το καθένα, πέρα από τα υπόλοιπα που ήταν μικρότερα. Μετά το 1900 αντικατέστησαν τα ιστιοφόρα με 25 μεγάλα φορτηγά ποντοπόρα ατμόπλοια, από 3000 έως 10000 τόνους το καθένα. Γύρω στα 1950 είχαν πάνω 20 μεγάλα ατμόπλοια με πάνω από 10000 τόνους το καθένα. Το **Δημοτικό Σχολείο Αγίας Μαρίνας Λέρου** προήλθε από τη συγχώνευση δυο ιστορικών Σχολείων της Λέρου, του “Νικολαΐδειου Παρθεναγωγείου” και του “Μαλαχίειου Νηπιαγωγείου”.

Βασίλειος Νικολαΐδης

Το «**Νικολαΐδειο Παρθεναγωγείο**» ιδρύθηκε το 1890, από το μεγάλο ευεργέτη Βασίλειο Νικολαΐδη, Λεριό «εξ' Αιγύπτου».

Μέχρι το 1937, οπότε μετατράπηκε από τις Ιταλικές Αρχές σε ιταλικό σχολείο, λειτούργησε ως Παρθεναγωγείο, με έξι (6) αίθουσες διδασκαλίας. Το 1943-44 επαναλειτούργησε, ως Μεικτό Δημοτικό Σχολείο από την «Εφορεία Σχολών και Εκκλησιών Λέρου». Μετά την Ενσωμάτωση (1948), ονομάστηκε Β' 6/θ. Δημοτικό Σχολείο Αγίας Μαρίνας Λέρου, με διευθυντή τον κ. Γεώργιο Φλάγκο. Το θαυμάσιο αυτό νεοκλασικό κτίριο εντυπωσιάζει με την αρχιτεκτονική και τα περίτεχνα, διακοσμητικά στοιχεία του. Στο προαύλιο της εισόδου του βρίσκονται οι προτομές των τριών μεγάλων ευεργετών «των Σχολείων και της πατρίδας»: Βασιλείου Νικολαΐδη, Θεολόγου Μαρκόπουλου και Παναγιώτη Τράκα.

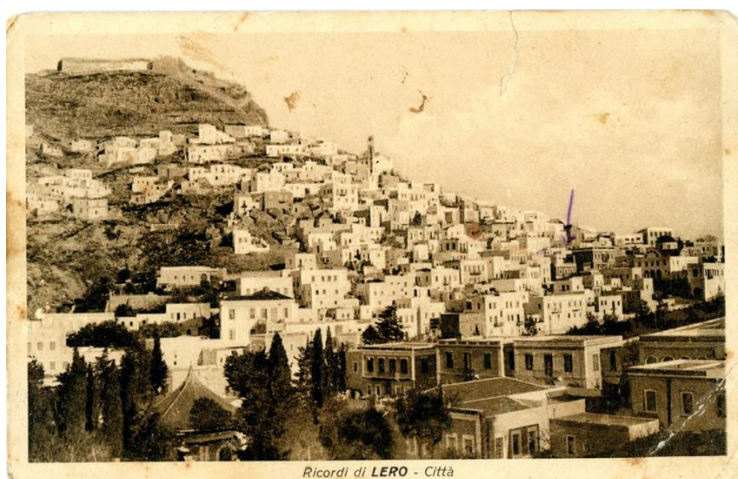
Θεόδωρος Μαλαχίας

Το 1910-1912 ο Θεόδωρος Γ. Μαλαχίας, Λεριός «εξ Αιγύπτου», χτίζει το λαμπρότερο Νηπιαγωγείο του Αιγαίου, το «**Μαλαχίειο Νηπιαγωγείο**» και συγκαταλέγεται στους μεγάλους Ευεργέτες του νησιού.

Λειτούργησε λίγα μόνο χρόνια ως Νηπιαγωγείο, με τέσσερις (4) αίθουσες διδασκαλίας. Μετά την Ενσωμάτωση (1948), το «Μαλαχίειο» ονομάστηκε Α' 6/θ. Δημοτικό Σχολείο Αγίας Μαρίνας, με διευθυντή τον παπα-Τσαγκάρη. Τη διοίκηση των σχολείων είχε η ΕΦΟΡΕΙΑ ΣΧΟΛΩΝ ΛΕΡΟΥ με πρόεδρο τον εκάστοτε Μητροπολίτη. Το 1970 τα δυο σχολεία συγχωνεύτηκαν υπό ενιαία διεύθυνση με την ονομασία: «8/θ. ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΑΣ ΛΕΡΟΥ» και Διευθυντή τον κ. Κώστα Βρατσάλη.

Η Παιδεία της Λέρου οφείλει πολλά στους Ευεργέτες της. Γι' αυτό κάθε χρόνο στις 30 Ιανουαρίου, (των Τριών Ιεραρχών – Ημέρα των Γραμμάτων και της Παιδείας μας), τοπικές αρχές, εκπαιδευτικοί και μαθητές του νησιού, τιμούν τους κτήτορες των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων του νησιού, σε ειδική τελετή, που πραγματοποιείται στον προαύλιο χώρο του «Νικολαΐδειου Παρθεναγωγείου». Σήμερα γίνεται προσπάθεια συντήρησης ,ανάδειξης και αξιοποίησης της μεγάλης αυτής κληρονομιάς, σύμφωνα με τις σύγχρονες ανάγκες, με τελικούς αποδέκτες τα παιδιά του νησιού μας.

Όπως λένε και οι μαθητές στην ιστοσελίδα του Σχολείου τους: « Θέλετε να δείτε πώς ήταν το σχολείο μας αλλά και η Λέρος πριν από πολλά πολλά χρόνια; Να μερικές παλιές φωτογραφίες » :

Νικολαΐδειο Λέρος

ΠΑΤΜΟΣ

Ο Δήμος της Πάτμου μέσα στους αιώνες έτυχε ευεργετημάτων από πολίτες της. Οι κυριότεροι ευεργέτες και δωρητές είναι οι παρακάτω:

Νικόλαος Γεωρ. Μανιάς.

Ο Ν. Γ. Μανιάς, γεννήθηκε στην Πάτμο και πέθανε στη Μανσούρα της Αιγύπτου το 1918. Με διαθήκη του, κληροδότησε από την περιουσία του που έφτανε στις 15 000 λίρες Αιγύπτου, στην τότε κοινότητα Πάτμου 3000 λίρες

θέτοντας σαν όρο όπως, από τους τόκους των 2000 λιρών να προικίζονται κάθε χρόνο δύο άπορα κορίτσια κι αν υπάρχουν περισσότερα να επιλέγονται με λαχνό και οι υπόλοιπες 1000 λίρες, να τρέφονται άπορες οικογένειες της Πάτμου και οι τόκοι, να διανέμονται δεκαπέντε μέρες πριν το Πάσχα. Το ποσόν αυτό το κατέθεσε στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος με εντολή η διαδικασία αυτή να τελεί υπό την εποπτεία και επιστασία του εκάστοτε ηγουμένου της Ιεράς Μονής. Ο μεγάλος ευεργέτης του νησιού μας άφησε και 500 λίρες για τους Έλληνες πολεμιστές που έπεσαν στον

Εθνικό αγώνα. Κληροδότησε επίσης στο Δήμο της Πάτμου το σπίτι του μετά του περιβόλου αυτής, για να χρησιμοποιηθεί ως Σχολή Θηλέων.

Ιωάννης Καμποσέλλης

Είναι Μέγας ευεργέτης της Πάτμου. Το 1887 έχτισε διώροφο Παρθεναγωγείο (το σημερινό Δημοτικό κατάστημα) στην πλατεία του Ξάνθου , και το δώρησε στην κοινότητα Πάτμου. Στη συνέχεια η κοινότητα της Πάτμου λειτούργησε τον όροφο ως κοινοτικό γραφείο και το ισόγειο φαρμακείο..Εδώ και πολλά χρόνια λειτουργεί ως Δημοτικό κατάστημα και έχουν εγκατασταθεί όλες οι υπηρεσίες του και στους δύο ορόφους.Παρθεναγωγείο έκτισε και στη Σκάλα.

Ο Ιωάννης Καμποσέλλης πολύ νέος ταξίδεψε ως ναυτικός στην Οδησσό κάνοντας διαμετακομιστικό εμπόριο. Σύμφωνα με πληροφορίες έδωσε τα πλοία του Τσάρου της Εποχής στο λιμάνι, διότι παρά τις προσπάθειες των καπεταναίων τους λόγω της μεγάλης φουρτούνας ήταν έρμαιο των καιρικών συνθηκών. Γι αυτό όταν ο τσάρος ευγνώμων του είπε τι θέλεις να σου δώσω, ο νεαρος Καμποσέλλης του ζήτησε το 5% των ακαθάριστων εσόδων του λιμανιού της Οδησσού. . Εκείνος από ευγνωμοσύνη του το έδωσε.

Θεολόγος Γρύλλης

Θεμιστοκλής Φούντης

Αντώνιος Βαβουλάς

Στέφανος Γρύλλης

Χρήστος Γέννης

Ο αείμνηστος Χρήστος Γέννης δώρησε οικόπεδο 8,5 στρεμμάτων στον Δήμο της Πάτμου και κτίστηκε στη σημερινή του θέση το σχολικό συγκρότημα του Γυμνασίου Πάτμου, το οποίο σήμερα φιλοξενεί εκτός από το Γυμνάσιο, το Λύκειο και το ΕΠΑΛ Πάτμου.

Πατμιάδα Σχολή

Η ίδρυση της Πατμιάδας “κοινής του γένους σχολής” είναι το σημαντικότερο γεγονός της ιστορίας της Πάτμου τον 18ο αιώνα. Με κέντρο την Κωνσταντινούπολη, οι λόγιοι του γένους ετοίμαζαν δασκάλους, που θα πήγαιναν σε διάφορα σημεία της υπόδουλης

Ελλάδας να δημιουργήσουν σχολές των ελληνικών γραμμάτων και να αφυπνίσουν τη θέληση για απελευθέρωση! Ένας από αυτούς τους γεμάτους ενθουσιασμό και πίστη δασκάλους ήταν και ο ιδρυτής της μεγάλης σχολής της Πάτμου, ο Πάτμιος Μακάριος Καλογεράς.

Ο Μακάριος σπούδασε στην πατριαρχική σχολή της Κωνσταντινούπολης Θεολογία και Φιλοσοφία. Τον υποστήριξαν μεγάλες οικογένειες, όπως οι Μαυροκορδάτοι, οι Υψηλάντες και ο Μητροπολίτης Νικομήδειας που τον προόριζε για διάδοχο του. Ο Μακάριος όμως, αγαπούσε το διδασκαλικό έργο, επέστρεψε στην Πάτμο το 1713 και δημιούργησε τη Σχολή γύρω από το Σπήλαιο της Αποκαλύψεως! Σύμβουλοι και συμπαραστάτες του ήταν οι λόγιοι του γένους και ο Μανουήλ Υψηλάντης, που βοήθησε και υλικά το έργο. Εκεί έχτισε λίγα κελιά για τον ίδιο και τους λίγους μαθητές του.

Η φήμη της Σχολής διαδόθηκε πολύ σύντομα . Από τα γειτονικά νησιά, την Πελοπόννησο, την Αθήνα, το Βουκουρέστι, την Μικρά Ασία, τη Ρωσία έφθαναν μαθητές! Όταν το 1737 πέθανε ο Μακάριος, το έργο εξακολούθησε ο φίλος και συνεργάτης του Γεράσιμος ο Βυζάντιος,

Από το 1902 αρχίζει να λειτουργεί σαν ιερατική σχολή και το 1907 αναγκάζεται να μετατεθεί στη Σάμο λόγω οικονομικών προβλημάτων όπου θα λειτουργήσει λίγα χρόνια και αργότερα θα κλείσει. Η δράση της θα συνεχιστεί μετά την απελευθέρωση του νησιού το 1947. Τότε ανοικοδομήθηκε ξανά, λίγα μόλις μέτρα από την παλιά της θέση.

Μανώλης Κολεζάκης

manolisnkolezakis@hotmail.com